

Riksstyrelsens förslag till beslut

Att anta Reformprogram 2024-2025.

Reformprogram 2024-2025

Introduktion

Det här är Gröna Studenters reformprogram 2024-2025. Vi anser att det är av stor vikt att våga tänka stort och leta efter nya vägar framåt. Därför har vi kommit överens om 41 politiska förslag samlade under 11 rubriker. Syftet med reformprogrammet är att öppna nya debatter och bidra med idéer till det politiska samtalet.

Vårt reformprogram ämnar varken att vara fulländat eller slutgiltigt – vi vill istället fokusera på några utvalda frågor där vi ser behov av nytänkande och förändring. Det kan vara politikområden som vi tycker förtjänar mer uppmärksamhet, nya och nygamla förslag som saknas i debatten, eller nya ståndpunkter vi tycker är motiverade. Som studentförbund har vi en viktig roll i den gröna politikutvecklingen, bland annat inför Miljöpartiets kongress 2025 och internt under Miljöpartiets pågående partiprogramsrevidering – samt allmänt under tiden i opposition.

Våra förslag utgår från den verklighet vi ser idag, den framtid vi föreställer oss, och den förändring vi vill se. Vi är Gröna Studenter, och detta är våra reformer.

Innehåll

Framtidens arbete	2
Nya banker	2
Rimliga reformer för studenter	3
Lyckade kapitalskatter = högre lön	4
Mer kunskap om samhället	5
Inga skygglappar i narkotikapolitiken	6
Acceptans för omställningen	6
Avskaffa regionerna	7
Finanspolitik <3 Penningpolitik	8
En levande debatt	9
Konvertera mera	10

Framtidens arbete

Tack vare stora produktivitetssökningar kan vi idag få mer gjort med en mindre arbetsinsats – då måste vi allt oftare fråga oss vad vi ska använda våra resurser till. Vi Gröna vill ha mer tid att leva, därför ser vi positivt på en arbetstidsförkortning. Mindre tid ska gå till lönearbete och mer till fritid för varje människa. De speciella omständigheterna under pandemin accelererade en redan dramatisk förändring i hur vi lever och arbetar. Distansarbete har skapat många vinnare och inneburit en arbetstidsförkortning i praktiken för många, eftersom tid har sparats in från eventuell jobbpendling. Om politiken klarar av att anpassa sig till de nya trenderna kan fler bli vinnare.

Gröna Studenter vill se

- En generell förkortning i arbetstidslagen
- Branschanpassade, lokala arbetstidsfärdplaner

Ungefär 50 år sedan den senaste arbetstidsförkortningen höjs nu välkomna röster för nästa steg. Vi ansluter oss till de fack som förespråkar en generell förkortning i arbetstidslagen – arbete för arbetstidsförkortning måste vara effektivt samtidigt som det sker med hänsyn tagen till den svenska modellen. Individen ska vara fri att bestämma hur sin arbetsvecka ska se ut: vissa hade föredragit 6-timmarsdagar – andra 3-dagarshelger. Ett alternativ framåt är att ny arbetstidslagstiftning ses som ett mål som sedan följs av anpassade färdplaner där lagstiftare och arbetsmarknadens parter möts för att utforma vägen mot målet, med hänsyn till allt vad arbetsveckan innebär som exempelvis schemaläggning och timanställningar.

Gröna Studenter vill se:

- Lokala kontorshubbar i småorter
- En uppdaterad distansarbetslagstiftning

Den växande tjänstesektorn tillsammans med den teknologiska utvecklingen ställer allt lägre krav på fysisk närvaro för att kunna utföra sitt jobb. Alla föredrar dock inte att arbeta endast hemifrån och det finns nyttor för såväl individ som samhälle med att ha en plats att arbeta på. Vi ser framför oss ett decentraliserat arbetsliv där mindre orter kan gynnas på flertalet sätt av gemensamma arbetsytor som skapas i samverkan mellan kommun och arbetsmarknad, med hjälp av statlig finansiering. Sådana arbetsytor skulle vara bra för social samvaro, de digitala arbetarnas hälsa samt den lokala ekonomin. Denna nya verklighet innebär också att lagstiftningen behöver uppdateras – områden av intresse är integritet för den digitala arbetaren, de allmänna trygghetssystemen och maktförhållandena mellan arbetsgivare och arbetare i att bestämma plats för arbetet. Sverige kan inspireras av Nederländernas lag om flexibelt arbete.

Nya banker

Låg konkurrens på den svenska bankmarknaden gör bankerna till vinnare och kunderna till förlorare. När räntorna höjs i ekonomin kan bankerna öka sin egen mellanskillnad genom att höja utlåningsräntan snabbare än inlåningsräntan om det inte finns banker som konkurrerar. Samtidigt ser vi hur en privat bankmarknad riskerar att underinvestera i offentliga nyttor, både för att de inte får ta del av den samhälleliga vinsten och för att osäkerheten kan vara stor.

Gröna Studenter vill se:

- Ett sänkt avkastningskrav för SBAB
- Att SBAB utökar sin verksamhet

Det är relativt enkelt att byta bank, men om ingen bank avviker och erbjuder bättre villkor kommer konkurrensen inte att uppstå. Därför bör den statliga banken SBAB få en tydligare roll på medborgarnas sida. Med ett lägre avkastningskrav än dagens 10 procent kan man erbjuda bättre villkor för kunderna. 2016 breddade SBAB sina tjänster inom boende och boendeekonomi, vilket har varit en framgång med ökade in- och utlåningsvolymerna. SBAB bör fortsätta utöka sin verksamhet till att innefatta exempelvis löne- och betalningskonto, för att göra det enklare för fler att använda SBAB och därmed bidra ytterligare till konkurrensen på bankmarknaden.

Gröna Studenter vill se:

- En statlig investeringsbank

Många instanser, däribland Klimatpolitiska rådet, är överens om att investeringstakten behöver öka för att lyckas med den gröna omställningen och komma till bukt med den offentliga investeringsskulden i exempelvis VA-system och järnvägar. Många faktorer bidrar till att vissa projekt inte får tillgång till det kapital med den ränta som behövs för att våga investera, trots att investeringarna är samhällsekonomiskt gynnsamma. Detta är ett återkommande problem och är anledningen till att exempelvis EU har en europeisk investeringsbank, som bland annat har finansierat projekt i Sverige. En statlig investeringsbank kan tillhandahålla billigt och långsiktigt kapital för samhällsnyttiga storskaliga investeringar.

Rimliga reformer för studenter

Som studentförbund har vi identifierat en samling enkla förändringar som skulle innebära stor skillnad för många studenters vardag.

Gröna Studenter vill se:

- Jullov
- Tentapaus

Terminerna bör stöpas om så att kurser avslutas innan jul. Det är inte värdigt för någon att ha en tenta eller hemuppgift hängande över sig över mellandagarna. Dessutom bör alla studenter ha rätt att åtnjuta minst en helt ledig dag mellan att en kurs avslutas och en annan påbörjas. Sammantaget skulle dessa förändringar innebära välbehövliga pauser, tydligare definiera studietiden, och berika studentlivet.

Gröna Studenter vill se:

- Ett enklare fribelopp för sommararbete
- Reformerat bostadsbidrag för studenter
- Ersättning för VFU
- En informativ insats, "när studietiden kommer"

Många studenter avstår idag extraarbete av rädsla för att fribeloppet ska göra dem utan studiemedel, samtidigt avstår många studenter från att söka bostadsbidrag trots att de är berättigade. CSN, Försäkringskassan och andra relevanta aktörer bör samordnas i en informativ insats för att räta ut frågetecken som dessa - vilket gärna får innefatta en broschyr som heter "när studietiden kommer".

Därtill ser vi tre enkla förändringar som skulle stärka studenter vars ekonomi på olika sätt missgynnas idag. Fribeloppet bör kvarstå under terminerna, men det bör endast gälla för den period som studiemedlet söks för (det vill säga inte sommarmånaderna om man studerar under till exempel höst- och vårtermin). Bostadsbidraget är ett träffsäkert sätt att stötta studenter som behöver det, med utgångspunkt i BUMS-utredningen bör det göras mer tillgängligt för studenter och ändras så att risken att bli återbetalningsskyldig i efterhand minimeras. Avslutningsvis är det inte rättvist att studenter vars utbildning innefattar verksamhetsförlagd utbildning (VFU) ibland tvingas betala extra för att kunna ta del av den utbildningen. Studenter ska få ersättning för motiverade utgifter i samband med VFU.

Lyckade kapitalskatter = högre lön

Internationellt sett har Sverige höga skatter på löner – men låga skatter på det som går att äga. Vi måste med andra ord jobba väldigt mycket för att ha råd att leva – medan de som ärver sina förmögenheter eller har tur på börserna lever ett gott liv utan att bidra proportionerligt till välfärden. Att det är billigt att äga samtidigt som det är dyrt att jobba driver på den ekonomiska ojämlikheten. Denna ojämlikhet accelererar en mängd av de samhällsproblem vi idag står inför – allt ifrån levnadsvillkor till kriminalitet och bristande tillit till samhället.

Dock finns det invändningar som vi måste ta på allvar för att lyckas med kapitalbeskattningen. En sådan invändning är att ökad beskattning kan leda till likviditetsproblem; bara för att man äger dyra saker så betyder det inte att man har mycket pengar i handen att betala med. En annan invändning är att de allra rikaste tenderar att flytta sitt kapital utomlands om man försöker beskatta dem, vilket minskar skattens träffsäkerhet och rättvisa.

Gröna Studenter vill se:

- Att dagens fastighetsavgift omvandlas till en progressiv kommunal fastighetsskatt utan tak
- Att en kommunal markvärdesskatt införs
- Att dagens reavinstskatt för fastigheter avskaffas
- Möjlighet att skjuta upp den nya kommunala fastighetsskatten (uppskov)

Sveriges missanpassade fastighetsavgift gör att de med egna helikopterplattformar i städerna betalar samma summa som fattigpensionärer på landsbygden. Vid försäljning tas dessutom en relativt stor skatt ut, oavsett hur stor eller liten vinsten är, vilket minskar incitamenten att sälja sin fastighet. För att förhindra problemet att exempelvis låginkomsttagare har för lite pengar på fickan i början av månaden bör den omvandlade fastighetsavgiften därför erbjuda valfriheten att skjuta upp betalningen på framtiden. Det vill säga att betalningen sker efter försäljningen då man faktiskt har pengarna. En sådan möjlighet till uppskov måste anpassas med exempelvis ett tak eller en ränta så att det inte blir gynnsamt för de som egentligen har likviditet att betala – för att motverka osäkerhet i kommunernas intäkter och andra problem. Såväl fastighetsskatt som mervärdesskatt motverkar skatteundvikande då skattebasen varken går att flytta eller dölja. Att göra dessa nya skatter kommunala skulle innebära säkra skatteintäkter för kommunerna och att varje kommun får ta del av dess egna värden – vilket bland annat skulle stärka den lokala demokratin.

Gröna Studenter vill se:

- EU-koordinerad beskattning av finansiella tillgångar, med mål om global sådan Lättrörliga finansiella tillgångar som till exempel vart man väljer att registrera ett bolag försvårar kapitalbeskattning. Den enkla lösningen är att samarbeta – ju fler som samarbetar desto färre ställen att flytta kapitalet till. Därför bör EU koordinera beskattningen av dessa tillgångar. Då kan länder enas om ett golv för beskattning och undvika så kallad skattekonkurrens, samtidigt som man kan samordna information över gränserna för att kunna följa hur finansiella tillgångar rör sig. Slutmålet bör vara internationellt samarbete kring beskattning av lättrörliga finansiella tillgångar, och att börja i EU är en god bit på vägen.

Gröna Studenter vill se:

- Sänkt inkomstskatt

Vi tycker att det ska löna sig att arbeta och bidra till samhället. Om vi höjer skatteintäkterna med hjälp av ovan nämnda förslag finns möjlighet att sänka skatten på lönearbete – och ändå ha råd med välfärden och klimatomställningen.

Gröna Studenter vill se:

- Svensk statistik över hushållens tillgångar och skulder

Riksbanken, Riksgälden, Finansinspektionen och Finanspolitiska rådet stöder alla förslaget i utredningen ”En ny statistik över hushållens tillgångar och skulder” från 2022. Bristande tillförlitlig statistik över tillgångar och skulder försvårar det politiska beslutsfattandet. Sverige bör snarast införa den statistik som flera jämförbara länder redan har.

Mer kunskap om samhället

Gröna Studenter vill se:

- Ett akademiskt center som i samverkan med det offentliga utformar randomiserade kontrollstudier av policyförslag

Randomized Controlled Trials (RCT) är en vetenskaplig metod som används för att utvärdera effekten av åtgärder, där deltagarna slumpmässigt tilldelas antingen en behandlingsgrupp som blir påverkad av åtgärden eller en kontrollgrupp som inte gör det. Randomiseringen stärker sannolikheten att man kan uppskatta den faktiska effekten av åtgärden. Genom att implementera RCT i samverkan med den offentliga sektorn ökar vi kunskapen om olika politiska åtgärder och möjligheten att bedriva evidensbaserad politik. Ett exempel av många är när man i New York satte ut belysning i utsatta områden med slumpmässig fördelning - och brottsligheten sjönk kraftigt där belysningen installerades. Idag finns exempelvis Statens beredning för medicinsk och social utvärdering, en myndighet som utvärderar sjukvårdens och socialtjänstens metoder – men det finns inget samlat storskaligt samarbete för att utvärdera politiska åtgärder. Inom samhällsvetenskaplig forskning är det generellt svårt att tillförlitlig slå fast några faktiska effekter, därför vill vi vidga det offentliga åtagandet för att tillsammans med akademien öka vår kunskap om omvärlden. Två exempel på hur en sådan myndighet skulle kunna fungera är att en handfull mindre policyförslag testas på små grupper för att sedan implementera det med störst effekt, eller att införandet av en större åtgärd görs stegvis och strategiskt för att möjliggöra mätning av effekten under införandet.

Inga skygglappar i narkotikapolitiken

Gröna Studenter vill se:

- En förutsättningslös narkotikautredning

Svensk narkotikapolitik präglas av skygglappar och en snäv debatt. Narkotikautredningen från 2023 fick inte behandla avkriminalisering av bruk av narkotika, trots att tunga remissinstanser som Folkhälsomyndigheten rekommenderat just det. Samtidigt finns flera externa faktorer som motiverar en grundlig diskussion om narkotikapolitiken, bland annat ser vi hur samhällets normer och attityder gentemot narkotika förändras. För att skapa en modern och rättvis narkotikapolitik behövs en förutsättningslös utredning, där såväl avkriminalisering som legalisering bör utvärderas. Detta är viktigt av många anledningar. Till att börja med finns fördelar med minskad diskriminering av missbrukare genom att behandla beroende som en hälsoproblem istället för en kriminell handling. En rimligare straffpolitik för narkotikabrott skulle undvika att liv förstörs över mindre överträdelse. Vissa narkotiska substanser kan erbjuda medicinska fördelar som för närvarande är otillgängliga. Säkert bruk genom reglerade produkter minskar riskerna med oklara och farliga substanser. Legalisering kan minska intäkterna till organiserad brottslighet genom att flytta kontrollen till reglerade kanaler, samtidigt som skatteintäkter från legaliserad försäljning av narkotika kan bidra ekonomiskt till samhället, bland annat för att hantera missbruksproblem.

Acceptans för omställningen

Ett av de primära politiska problemen med klimatomställningen är folklig acceptans. Många medborgare vill ha en klimatomställning, men många förslag möter ändå motstånd. Och tyvärr möts detta motstånd av kortsiktiga politiker som hellre bromsar än behåller modet. Politiker måste våga leda samhällsutvecklingen och staka ut riktningen, inte bara lyssna passivt på väljarna. Vi ser behovet av ett ökat fokus på acceptanshöjande åtgärder. Många räknar och modellerar för att komma fram till den mest "effektiva" klimatomställningen, men den effektiva omställningen är framförallt den som blir av. Här pekar vi ut några åtgärder som vi tror kan vara steg på vägen.

Gröna Studenter vill se:

- Att Fossilfritt Sveriges uppdrag utökas till att inkludera lokala omställningscenter

Regeringsinitiativet Fossilfritt Sverige som startades 2015 är med sina branschspecifika färdplaner en förebild. Färdplanerna har konkretiserat och samlat de olika specifika problem, utmaningar och lösningar som finns inom respektive bransch - samtidigt som det verkat utbildande. Detta arbete bör nu komma närmare medborgarna. Vid lokala omställningscenter kan olika aktörer som kommuner, myndigheter, näringsliv, intresseorganisationer och privatpersoner mötas och gemensamt arbeta med att genomföra omställningen i sin del av landet. Detta arbete kan ta inspiration från bland annat de många lokala näringslivsnätverk som finns i många kommuner.

Gröna Studenter vill se:

- En nationell plan för hur klimatomställningen ska gå till och hur det omställda samhället ska fungera.

Den samhällseliga strukturomvandling som klimatomställningen innebär föder behovet av en samordnad och förankrad plan. Fokus för planen bör ligga på statens uppgift och ansvar under omställningen. Planen bör ta hänsyn till frågor såsom försörjning, arbete, ekonomi, välfärd samt energi. Sverige behöver en övergripande plan för hur vi ska gå från ett fossilberoende och resursslösande samhälle till ett fossilfritt och hållbart samhälle. Samhället behöver dessutom kunna fungera på vägen: människor behöver känna trygghet, ha en försörjning och det måste finnas fungerande samhällsservice och välfärd. Därför behövs en plan för en socialt hållbar klimatomställning. Förslagsvis kan planen framarbetas i en arbetsgrupp med representanter för alla riksdagspartier och relevanta myndigheter.

Gröna Studenter vill se:

- Sverigekortet på export

Sedan Miljöpartiet lanserade Sverigekortet som koncept har det varit en mycket populär åtgärd. Sverigekortet tar inspiration från andra europeiska länder som infört eller planerar att införa liknande nationella biljetter. För att göra Sverigekortet ännu bättre bör dessa nationella biljetter också fungera som Europakort, inom andra EU-länder bör exempelvis Sverigekortet gälla på samma sätt som en eventuell nationell kollektivtrafikbiljett redan gör.

Gröna Studenter vill se:

- Ett nationellt mål för minskad biltrafik
- Förenklad lagstiftning för bilfria städer

Skottland, Wales, Österrike, Oslo och Stockholm är exempel på ställen där man har konkreta mål om minskad biltrafik. Vi behöver ett nationellt mål för minskad biltrafik – något som skulle vara viktigt för att förändra Trafikverkets infrastrukturplanering. Persontrafiken behöver minska i tätorter för att utsläppen ska minska och transporteffektiviteten öka. Dessutom innebär det ökad livskvalitet då många föredrar en bilfri innerstad. Att befria stadskärnor från bilar är en klimatpolitisk åtgärd som har stöd över stora delar av det politiska spektrumet. Framsteg har redan gjorts på lokal nivå, men bilfria zoner innebär ofta krångliga juridiska processer som kan innebära käppar i hjulet för de som vill ha mer än en gångata. Detta bör förändras för att lättare möjliggöra större bilfria zoner i Sveriges innerstäder.

Gröna Studenter vill se:

- Turnerande omställningsråd

Ett flertal länder har implementerat ett medborgarråd för att ta fram klimatpolitiska förslag. Råden består av slumpmässigt utvalda medborgare från olika delar av samhället med uppgiften att föreslå åtgärder för att minska landets växthusgasutsläpp. Vi vill se en liknande modell i Sverige med ett tydligt lokalt fokus där rådet möter medborgarna nära deras hem för att lyssna in, utbilda och ta fram förslag för att förankra och förbättra klimatomställningen. Rådets arbete ska leda till konkreta lagförslag och åtgärder som politiker sedan ska ta ställning till.

Avskaffa regionerna

Gröna Studenter vill se:

- Att kollektivtrafiken och sjukvården förstatligas
- Ett Sverige med två politiska församlingar, kommun och stat
- Att separata valdagar för stat och kommun införs

Mitten i svensk politik, regionerna, misslyckas på flera sätt. Många är missnöjda med det offentliga utbudet av regionernas två huvuduppgifter, sjukvård och kollektivtrafik. Samtidigt är regionvalet förknippat med stora demokratiska problem, då få vet vad de röstar på och vad de faktiskt får. Vidare ser vi hur relationen mellan staten och regionerna skapar tydliga incitamentsproblem för politiker, något som illustreras av den nuvarande sjukvårdskrisen där regionerna och staten delar på ansvaret. Situationen skapar dåliga incitament då det ofta är mindre politiskt kostsamt att skylla på den andra parten än att själv exempelvis höja skatten eller prioritera bort något annat. Regionerna sitter i en besvärlig situation där sjukvård och kollektivtrafik, två centrala samhällsuppgifter, tvingas konkurrera i budgeten – samtidigt som skattesystemen ser olika ut för region och stat. Eftersom det juridiska ansvaret ligger på regionerna klarar regeringen sig undan ansvar, trots att de underfinansierar verksamheten jämfört med tidigare år. Resultatet av detta för många medborgare är att man möts av två politiska nivåer som främst skyller på varandra – och kvar blir endast frågetecknet.

Regionsystemet innebär också effektivitets- och koordineringsproblem som inte gynnar någon, med massvis av olika biljettsystem för kollektivtrafiken och journalsystem för sjukvård. Kollektivtrafiken och sjukvården behöver harmoniseras bättre nationellt av såväl rättviseskäl som effektivitetsskäl, därför bör staten ta över drift och finansiering av sjukvård och kollektivtrafik. För att bibehålla lokal förankring och makt är det rimligt att länen kvarstår som administrativ enhet. Exempelvis Länsstyrelsen får då en viktigare uppgift i att samordna verksamheten lokalt, samt att samla kommunerna i länet för att säkerställa delaktighet och lokalt inflytande. För att ytterligare uppmärksamma den lokala politiken bör borttagande av regionerna kompletteras med att valdagarna separeras, något som blir enklare när det bara finns två politiska församlingar att välja representanter till. Detta skulle skänka mer uppmärksamhet till kommunvalet, som blir ännu viktigare för att säkerställa lokal demokrati utan regionval. En regionreform som denna bör också kompletteras med att en del makt överförs till kommunerna genom ett ökat självbestämmande och till exempel kommunala skatteintäkter från fastigheter och mark som föreslås under rubriken *Lyckad kapitalbeskattning = högre lön*.

Finanspolitik <3 Penningpolitik

Den ekonomiska politiken kan särskiljas i finanspolitik och penningpolitik, där det tidigare förenklat kan sammanfattas som effekterna av regeringens statsbudget och det senare kan sammanfattas som det riksbanken gör. Sedan 1990-talet har dessa två varit helt åtskilda, och Sveriges penningpolitik har styrts av en oberoende riksbank. Den folkvalda makten har därmed delegerat bort makt och ansvar till riksbanken, med uppgiften att hålla en låg inflation och säkerställa finansiell stabilitet. Idéer bakom denna delegering var bland annat att dessa uppgifter skulle kunna hanteras separat utan större påverkan på ekonomin, samt att penningpolitiken var ett mer effektivt verktyg för att stabilisera konjunkturen. Tiden sedan 90-talet, och framförallt de senaste åren, tyder på att dessa idéer inte har hållit när de mött verkligheten.

Gröna Studenter vill se:

- En samlad "konjunkturdirektion" som koordinerar finans- och penningpolitik, ledd av finansministern
- Ett oberoende konjunkturpolitiskt råd

- Att ovan agerar utifrån ett samlat mandat som innefattar inflation, arbetslöshet och klimatomställning

Flera ekonomer lyfter nu behovet av att koordinera penningpolitiken och finanspolitiken mer, och den senaste Långtidsutredningen från Finansdepartementet pekar på att finanspolitiken kan ta en större roll i konjunkturstabiliseringen. För att möjliggöra ansvarsutkrävande för den ekonomiska politiken och en bättre koordinering av olika styrmedel vill vi därför se en samlad direktion där både Finansdepartementet tillsammans med Riksbanken kontinuerligt gemensamt stakar ut riktningen för den samlade ekonomiska politiken – ett arbete som bör ledas av finansministern. Med denna förändring blir det tydligt att det ytterst är våra valda politiker som bär ansvaret för den förda ekonomiska politiken, samtidigt som det innebär effektivitetsmässiga och demokratiska vinster. Denna direktions arbete bör utföras med hänsyn till en samling samhällsekonomiska mål som tar sin utgångspunkt i inflation, arbetslöshet och klimatomställning. Mellan denna konjunkturdirektions möten behåller Riksbanken sin självständighet och sitt primära fokus på inflationen, men möjligheten att tillsammans väga samhällsmål mot varandra stärks av koordineringen. Tillsammans har Finansdepartementet och Riksbanken tillgång till en bredare verktygslåda där varje samhällsekonomisk utmaning kan behandlas efter sina unika egenskaper, samtidigt som varje åtgärd kan vägas mot potentiella bieffekter.

Gröna Studenter vill se:

- En chock-kommission som analyserar inflationschocken 2021-2023

På grund av framförallt klimatförändringar och geopolitisk instabilitet pekar det mesta på att vi kommer uppleva allt fler ekonomiska chocker likt inflationschocken 2021-2023. Saker som skenande energipriser och brutna handelskedjor kan få stora effekter för samhället när de ekonomiska konsekvenserna sprider sig. I en mer instabil värld behövs en annan beredskap för sådana chocker, samt en bredare verktygslåda när de väl kommer. En chock-kommission bör analysera de senaste åren och komma med förslag på verktyg och institutionella processer som innebär ett snabbare svar från samhället. Det skulle exempelvis kunna vara kortsiktiga ingrepp i marknader, strategiska reserver, eller stöd till utsatta grupper i ekonomin. Elstödet som nuvarande regering gav ut var ett bra exempel på när det inte fanns institutionella processer på plats för att kunna stötta aktörer i samhället snabbt.

En levande debatt

Vi ser en idéfattig offentlig debatt i Sverige där endast kapitalstarka intressen har råd att arbeta för att påverka agenda och de dominerande politiska idéerna. Samtidigt ser vi hur den nuvarande regeringen skär ner på de stöd som tidigare bidragit till en öppen, demokratisk och bred debatt – genom att göra om presstödet och dra undan Sveriges 100-åriga tradition av stöd till fredsorganisationer.

Gröna Studenter vill se:

- Återinför och höj stödet till fredsorganisationer
- Återgå till den tidigare formen av presstödet
- Offentligt stöd till oberoende tankesmedjor

Offentligt stöd via riksdagens partier till utvalda men partipolitiskt oberoende biståndsorganisationer finns idag. Detta bör höjas och utvidgas till att innefatta partipolitiskt oberoende politiska stiftelser, med inspiration av den "stiftung-modell" som finns i Tyskland. Det skulle innebära att varje riksdagsparti får en viss summa pengar som går till en kopplad

politisk stiftelse vars verksamhet är frångående partiet. Stiftelsen verkar för att utveckla politik, bidra till en bred debatt samt utveckla och informera om ideologi. En sådan modell skulle gynna demokratin långsiktigt och innebära en större mångfald i den offentliga debatten.

Konvertera mera

Transportsektorn behöver ställas om och i olika delar av landet behövs olika lösningar. I lands- och glesbygder med stora avstånd och dåligt utbyggd kollektivtrafik är bilen oundgänglig. Här behövs fler reformer för att minska utsläppen, bli kvitt fossilberoendet från skurkstater och sänka körkostnaderna. Ur klimat-, miljö- och resurssynpunkt är det varken hållbart att enbart blanda in stora mängder flytande biobränslen i fossila drivmedel, eller att ersätta samtliga fossilbilar med nyproducerade elbilar. Ett sätt att öka andelen miljöbilar, utan att öka nyproduktionen, är att konvertera befintliga bensin- och dieselbilar så att de kan drivas på el eller biogas.

Biogas tillverkas av matavfall, gödsel, samt restprodukter från livsmedelsproduktion och skogsbruk. Vid biogasproduktion skapas även biogödsel som används inom jordbruk och återför näring till jorden. Att ersätta bensin- och diesel med biogas minskar utsläpp och ger renare luft i städer. Nu när det är obligatoriskt för alla att sortera ut sitt matavfall finns möjlighet till ökad biogasproduktion. Produktion av biogas är också ett sätt att öka självförsörjningsgrad av drivmedel och beredskap. För att stimulera konvertering krävs ekonomiska incitament till såväl de som ska konvertera sina fordon samt stöd till de verkstäder som ska genomföra konverteringen. För att säkerställa tillgången på biogas för de som väljer att konvertera sin bil bör vi samlas bakom ett nationellt mål, vi föreslår samma mål som branschorganisationen Energigas Sverige.

Gröna studenter vill se:

- En konverteringsbonus till privatpersoner och företag som vill konvertera personbilar till el- eller biogasdrift
- Stöd till verkstäder för att utbilda personal och köpa in rätt utrustning för att utföra konverteringar
- Ett nationellt mål om 15 TWh biogas till 2030